

НАРОДНО СЪБРАНИЕ		
В. №	754 - 01 - 12	
Датум	30	05 2017 г.

ДО
Г-Н ДИМИТЪР ГЛАВЧЕВ
ПРЕДСЕДАТЕЛ
НА 44-ТО НАРОДНОТО
СЪБРАНИЕ

33

12

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ПРЕДСЕДАТЕЛ,

На основание чл. 87, ал. 1 от Конституцията на Република България и чл. 76, ал. 1 от ПОДНС внасяме законопроект за изменение и допълнение на Гражданския процесуален кодекс с мотиви към него и предварителна оценка на въздействието.

Молим, законопроектът да бъде представен за разглеждане и гласуване съгласно установения ред.

ВНОСИТЕЛИ:

JK

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
ЧЕТИРИДЕСЕТ И ЧЕТВЪРТО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

Проект!

ЗАКОН

**ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА
ГРАЖДАНСКИЯ ПРОЦЕСУАЛЕН КОДЕКС**

(Обн., ДВ, бр. 59 от 2007 г.; изм. и доп., бр. 50 от 2008 г., Решение № 3 на Конституционния съд от 2008 г. - бр. 63; изм. и доп., бр. 69 от 2008 г., бр. 12, 19 и 42 от 2009 г., Решение № 4 на Конституционния съд от 2009 г. - бр. 47; изм. и доп., бр. 82 от 2009 г., бр. 13 и 100 от 2010 г., Решение № 15 на Конституционния съд от 2010 г. - бр. 5 от 2011 г.; изм. и доп., бр. 45, 49 и 99 от 2012 г., бр. 15 и 66 от 2013 г., бр. 53 и 98 от 2014 г. и бр. 50 от 2015 г., бр. 15 и 43 от 2016 г., бр. 8 и 13 от 2017 г.)

§ 1. В чл. 426, ал. 2, изречение второ накрая се поставя запетая и се добавя „ако това е нужно за удовлетворяване на вземането му“.

§ 2. Член 427 се изменя така:

„Местна компетентност“

Чл. 427. (1) Молбата за изпълнение се подава до съдебния изпълнител, в чийто район се намират:

1. недвижимите имоти, върху които е насочено изпълнението;
2. движимите вещи, когато следва да се извърши тяхното предаване от длъжника;
3. постоянният или настоящият адрес на вискателя или длъжника - по избор на вискателя по вземане за издръжка, възнаграждение и обезщетение за работа;
4. местоизпълнението на задълженията за действие или бездействие, когато се иска изпълнение на такива задължения;
5. постоянният или настоящият адрес или седалището на длъжника;
6. имуществото на длъжника, върху което е насочено изпълнението, когато той няма постоянен адрес или седалище на територията на Република България.

(2) След образуване на изпълнителното дело по правилата на ал. 1 вискателят може да поиска от съдебния изпълнител налагане на запор или възбрана върху вещи на длъжника, намиращи се в района на друг съдебен

изпълнител. След налагане на запора или възбраната съдебният изпълнител препраща изпълнителното дело на надлежния съдебен изпълнител, който да извърши опис и продан на вещите, намиращи се в неговия район.

(3) В случаите по ал. 2, когато изпълнението е насочено към парични вземания на длъжника от трето задължено лице с постоянен адрес или седалище в друг съдебен район, изпълнителното дело не се препраща.

(4) Настъпилите след подаването на молбата за изпълнение промени в обстоятелствата по ал. 1, т. 5, обуславящи местната компетентност, не са основание за препращане на делото.

(5) По искане на вискателя изпълнителното производство може да бъде продължено от друг съдебен изпълнител в същия район на действие. В този случай извършените действия запазват силата си. Ако поискано изпълнително действие не е извършено, внесените авансово такси се изплащат на съдебния изпълнител, на когото е препратено делото. За изпратеното изпълнително дело се уведомяват длъжникът и третото задължено лице. Разноските, свързани с препращането на делото, остават в тежест на вискателя.”

§ 3. В чл. 428, ал. 1 се създава изречение трето: „В този случай вместо покана за доброволно изпълнение се изпраща съобщение за образуването изпълнително дело, както и копие от изпълнителния лист.”

§ 4. Чл. 430. „Съдебният изпълнител назначава особен представител на длъжника в случаите по чл. 47, ал. 6, както и когато при пристъпването към изпълнение констатира, че последният няма регистриран постоянен или настоящ адрес. Особеният представител се посочва от съответната адвокатска колегия.”

§ 5. В чл. 431, ал. 3, изречение второ думите „за длъжника“ се заменят с „във връзка с изпълнението“.

§ 6. Създава се чл. 433а:

„Приключване на изпълнението

Чл. 433а. Изпълнителното производство се приключва с изпълнение на задължението и събиране на разноските по изпълнението. След влизането в сила на разпоредбата за приключване съдебният изпълнител служебно вдига наложените запори и възбрани.”

§ 7. В чл. 434 се правят следните изменения и допълнения:

1. Създава се ал. 1:

„(1) По образуването, движението и приключването на изпълнителното производство съдебният изпълнител се произнася с

разпореждане, освен когато законът предвижда да се произвася с постановление.“

2. Досегашният текст става ал. 2.

§ 8. В чл. 435 ал. 1 и 2 се изменят така:

„(1) Вискателят може да обжалва отказа на съдебния изпълнител да извърши исканото изпълнително действие, да извърши нова оценка по реда на чл. 468, ал. 4, както и да обжалва спирането, прекратяването и приключването на принудителното изпълнение.

(2) Длъжникът може да обжалва постановлението за глоба и насочването на изпълнението върху имущество, което смята за несеквеструемо, отнемането на движима вещь или отстраняването му от имот поради това, че не е уведомен надлежно за изпълнението, отказа на съдебния изпълнител да спре, да прекрати или да приключи принудителното изпълнение, отказа да извърши нова оценка по реда на чл. 468, ал. 4, както и разностите по изпълнението.“

§ 9. В чл. 446, ал. 1 се правят следните изменения:

1. В основния текст думите „чийто размер е“ се заменят с „чиито размери са“.

2. Точка 1 се отменя.

3. Точка 2 се изменя така:

„2. ако осъденото лице получава суми в размер от минималната работна заплата до 600 лв. месечно – една трета част от горницата, ако е без деца, и една четвърт, ако е с деца, които то издържа;“.

§ 10. Създава се чл. 446а:

„Несеквеструем доход, получен по сметка в банка

Чл. 446а. (1) Несеквеструемостта на доходите по чл. 446, както и на помощи и обезщетения съгласно друг нормативен акт, се запазва и ако са постъпили по банкова сметка, но не по-рано от един месец преди налагане на запора.

(2) Запорното съобщение не поражда действие по отношение на помощите и обезщетенията по ал. 1 изцяло, както и спрямо пенсията до размера на минималната работна заплата, освен за задължения за издръжка.

(3) Когато от основанието на постъпленията по банковата сметка е видно, че те представляват възнаграждения за работа, банката не изпълнява запора до размера на минималната работна заплата, освен за задължения за издръжка.

(4) Банката превежда по сметката на съдебния изпълнител дължимите суми, като съобщава на съдебния изпълнител в срока и по реда на чл. 508, ал. 1 причините за неизпълнението, съответно че по

запорираната сметка на длъжника постъпват доходи от пенсия или възнаграждения за работа.

(5) В едноседмичен срок от получаване на съобщението по ал. 4, съответно от възражението на длъжника за наличието на несеквестрируем доход, съдебният изпълнител уведомява банката за частта, която следва да се превежда съгласно чл. 446.“

§ 11. Член 450а се изменя така:

„Електронен заповор върху вземане по сметка в банка

Чл. 450а. (1) Заповор върху вземане на длъжника по сметка в банка се налага от съдебен изпълнител чрез заповорно съобщение в електронна форма, подписано с квалифициран електронен подпис, изпратено по електронен път чрез унифицирана среда за обмен на електронни заповори. Заповор върху други вземания на длъжника от банка се извършва по общия ред.

(2) Заповорното съобщение, отговорът на банката, съобщението за вдигане на заповора, потвърждението за полученото съобщение и другите съобщения във връзка с налагането, изпълнението и вдигането на заповора се считат за получени от адресата с изтеглянето им от средата по ал. 1.

(3) Министерът на правосъдието издава наредба, с която се определят изискванията към средата по ал. 1.“

§ 12. В чл. 453 се правят следните изменения и допълнения:

В т. 1, след думите „вещни права,“ се добавят „договорите за наем и за аренда“.

§ 13. В чл. 454, ал. 1 думите „30 на сто“ се заменят с „20 на сто“.

§ 14. В чл. 458, изречение първо след думата „публични“ думите „и други“ се заличават.

§ 15. В чл. 459, ал. 1, изречение първо след думите „допуснато обезпечение“ се добавя „от съда“.

§ 16. В чл. 467 се правят следните изменения и допълнения:

1. Създава се нова ал. 3:

„(3) В описа се посочва и денят на предявяване на оценката на вещта, когато тя се извършва след описа. В този случай страните се смятат за уведомени за предявяването на оценката, независимо дали са присъствали на описа.“

2. Досегашните ал. 3 и 4 стават съответно ал. 4 и 5.

§ 17. В чл. 468 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 1 думите „75 на сто“ се заменят с „85 на сто“.

2. Създават се ал. 3-6:

„(3) За определяне на стойността на вещите по чл. 474, ал. 5 съдебният изпълнител е длъжен да назначи вещо лице.

(4) Всяка от страните може да оспори цената на вещта към определянето ѝ от съдебния изпълнител и да поиска нова оценка с назначаване на вещо лице. Съдебният изпълнител определя срок за внасянето на разноските.

(5) Съдебният изпълнител е длъжен да извърши нова оценка на вещта, когато страната в срока по ал. 4 е внесла разноските за новата експертиза, като в случаите на ал. 2 и 3 назначава друго или повече вещи лица.

(6) Определената по реда на ал. 4 и 5 нова оценка не подлежи на оспорване.“

§ 18. В чл. 474 се правят следните допълнения:

1. В ал. 1 след думите „движима вещ“ се добавя „или група от вещи“.

2. В ал. 5, изречение четвърто след думите „чл. 482“ се поставя запетая и се добавя “с изключение на обжалването на проданта”.

§ 19. В чл. 475 се правят следните изменения и допълнения:

1. Досегашният текст става ал. 1.

2. Създава се ал. 2:

„(2) По отношение на вещите по ал. 1 не се прилага чл. 468, ал. 4 и 5.“

§ 20. В чл. 481 се правят следните изменения и допълнения:

1. Алинея 10 се изменя така:

„(10) Когато търгът се обяви за нестанал, се провежда нов търг по реда на ал. 1-9.“

2. Създават се ал. 11 и 12:

„(11) Цената на вещта на новия търг се определя в размер 80 на сто от началната цена на предишния търг.

(12) Когато след втория търг вещта не бъде продадена, съдебният изпълнител обявява проданта за нестана, освобождава вещта и я предава на длъжника. Ако длъжникът не присъства, вещта се предава на пазача, а ако вещта не е била предадена за пазене, се оставя на мястото на проданта на разположение на длъжника.“

§ 21. В чл. 484 се правят следните изменения и допълнения:

1. Създава се нова ал. 3:

„(3) В описа се посочва и денят на предявяване на оценката на вещта, когато тя се извършва след описа. В този случай страните се смятат за уведомени за предявяването на оценката, независимо дали са присъствали на описа.“

2. Досегашните ал. 3 и 4 стават съответно ал. 4 и 5.

§ 22. В чл. 485, ал. 1 се създава изречение второ: „За определяне стойността на имота съдебният изпълнител е длъжен да назначи вещо лице.“

§ 23. В чл. 487, ал. 1 след думите „ипотекиран ли е той“ се поставя запетая и думите „и за каква сума“ се заменят с „има ли установени към момента на възбраната ограничени вещни права върху имота, вписани исковы молби, възбрани и договори за наем“.

§ 24. В чл. 489 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 2, изречение второ думите „повече наддавателни предложения“ се заменят със „само едно наддавателно предложение“, а изречение трето се заличава.

2. Алинея 3 се отменя.

3. В ал. 5 се създава изречение второ: „Наддавателните предложения могат да се оттеглят най-късно в този срок.“

4. Алинея 6 се изменя така:

„(6) Наддавателни предложения от лица, които нямат право да вземат участие в публичната продажба, предложения за цена под началната, както и предложения, надхвърлящи началната с повече от 30 на сто, са недействителни.“

§ 25. Създава се чл. 491а:

„Спиране на продажбата

Чл. 491а. След регистрирането на протокола в районния съд обявената публична продажба може да бъде спирана по искане на взыскателя само при изричното съгласие на собственика на имота, постъпило до последния ден за подаване на писмени наддавателни предложения. Възобновяването на изпълнението върху имота продължава по искане на взыскателя, като продажбата се извършва по реда и в срока по чл. 487 и 488.“

§ 26. В чл. 492 се правят следните изменения:

1. В ал. 2 навсякъде думите „един задатък“ се заменят с „половин задатък“.

2. Алинея 3 се изменя така:

„(3) Купувачът е длъжен в двуседмичен срок от обявяването му за купувач да внесе предложената от него цена, като приспадне внесения задатък.“

§ 27. В чл. 494 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 2, изречение второ числото „80“ се заменя с „90“, а в изречение трето след думата „срок“ се добавя „от съобщението“;
2. Създава се ал. 3:
„(3) Началната цена на имота за всяка следваща продаван се намалява с по 10 на сто от началната цена по предходната продаван като се прилага ал. 2, изречение трето.“

§ 28. В чл. 495, изречение първо думите „едноседмичен срок от разпределението“ се заменят с „двуседмичен срок от предявяване на разпределението“.

§ 29. В чл. 496, ал. 2, изречение първо думите „влизване в сила на“ се заличават.

§ 30. В чл. 498 се създава ал. 3:

„(3) Алинея 2 се прилага и спрямо лицата, вписали договори за наем и аренда, след първата ипотека.“

§ 31. В глава четиридесет и трета се създава раздел II с членове 501а – 501ж:

„Раздел II

Електронни публични търгове

Чл. 501а (1) Вещ, върху която е насочено изпълнението може да бъде продавана по правилата на електронен публичен търг.

(2) По писмено искане на страна в изпълнителното производство, съдебният изпълнител провежда електронен публичен търг. Съдебният изпълнител може служебно да реши описаната вещ да бъде продадена на електронен публичен търг.

(3) Покупката на вещи на електронният публичен търг може да бъде финансирана от банкова или кредитна институция, регистрирана по Закона за кредитните институции.

(4) По писмено искане на собственика на недвижим имот, съдебен изпълнител може да проведе електронен публичен търг и без да е представен изпълнителен лист. При наличие на ипотека или особен залог върху имота за провеждане на търга се изисква писмено съгласие на ипотечарния или заложния кредитор. Началната цена на вещите се посочва от собственика, а в случаите на учредена ипотека или особен залог, от собственика и обезпечения кредитор. Разпределението на

постъпилите суми се предявява и подлежи на обжалване по реда на чл. 462 и 463.

(5) Министерството на правосъдието създава и поддържа единна онлайн платформа за електронни публични търгове.

Определяне на начална цена и обявяване на търга

Чл. 501б (1) Началната цена на вещите се определя по реда на чл. 468 и 485.

(2) Съдебният изпълнител разгласява проданта по реда на чл. 487 и на онлайн платформата за електронни публични търгове към Министерство на правосъдието.

Място на търга

Чл. 501в (1) Мястото на провеждане на електронния публичен търг е онлайн платформата за електронни публични търгове към Министерство на правосъдието.

(2) Наддаването на електронния публичен търг продължава 7 дни и завършва в посочения в обявлението ден.

Регистриране на наддавачите

Чл. 501г (1) За участие в търга всеки наддавач внася задатък в размера по чл. 489 ал. 1.

(2) Регистрацията на наддавачите се извършва в електронната среда с електронен подпис или в канцеларията на съдебен изпълнител.

(3) Регистрирането на наддавачите за участие в електронния търг продължава един месец и завършва в 17.00 часа на посочения в обявлението ден.

(4) Съдебният изпълнител извършващ продажбата оторизира или отказва оторизация на регистрирания наддавач в 5 дневен срок от регистрацията на наддавача. Съдебният изпълнител отказва оторизация ако не е внесен задатък, както и в случаите по 490, ал. 1 ГПК.

Съпка при наддаването

Чл. 501д (1) Съпката при провеждането на електронен публичен търг представлява процент от началната цена и е в размер, както следва:

1. При начална цена до 10 000 лева - 10 % от началната цена.
2. При начална цена от 10 000 до 100 000 лева - 5 % от началната цена.
3. При начална цена над 100 000 лева - 2 % от началната цена.

Провеждане на електронен публичен търг

Чл. 501е (1) Наддаването на електронния публичен търг продължава 7 дни и завършва в 17.00 часа на последния ден в случай, че няма подадено ново наддавателно предложение през последните 10 минути на търга.

(2) В случай, че през последните 10 минути на търга се подаде ново наддавателно предложение, търгът се удължава автоматично с още 10 минути. Търгът приключва след като през последните 10 минути няма подадено наддавателно предложение.

(3) Наддавателните предложения се увеличават с една стъпка. Последната заявена от наддавач цена е публична в онлайн платформата за електронни публични търгове.

(4) След края на електронния публичен търг, платформата за електронни търгове изпраща автоматично съобщение до всички оторизирани наддавачи за достигната цена имуществото.

(5) Пълната цена се заплаща от обявения за купувач, в срока по чл. 492 ал.3 ГПК. При обявен за купувач взискател се прилага чл. 495 ГПК.

(6) При невнасяне на цената се прилага чл. 493 ГПК.

Закупуване на имот с ипотечен кредит

Чл. 501ж (1) Покупка на недвижима вещь от електронен публичен търг може да бъде финансирана от кредитна институция, регистрирана по Закона за кредитните институции.

(2) Плащането на сумата, с която се кредитира покупката, се извършва от кредитната институция по посочената в обявлението за публична продажба банкова сметка на съдебния изпълнител.

(3) В случай, че постановлението за възлагане бъде отменено по реда на чл. 435 и следващите, съдебният изпълнител извършващ продажбата, връща получената по реда на предходната алинея сума на финансиращата кредитна институция.

(4) При прилагане на предходните алинеи, по писмено искане на финансиращата кредитна институция, съдебният изпълнител вписва заедно с постановлението за възлагане и законна ипотека върху имота по реда.“

§ 32. В чл. 508, ал. 1 думата „тридневен“ се заменя с „едноседмичен“.

§ 33. В чл. 512 се правят следните изменения и допълнения:

1. Създава се нова ал. 2:

„(2) Освен обясненията по чл. 508, ал. 1 третото задължено лице трябва да съобщи на съдебния изпълнител и дали превежда възнаграждението по банкова сметка на длъжника, банката и размера на сумата.“

2. Досегашните ал. 2-6 стават съответно ал. 3-7.

§ 34. Създава се глава 45а „Изпълнение върху права върху обекти на индустриална собственост на длъжника“

„Чл. 518а: (1) Изпълнението може да бъде насочено върху правото върху марка, патент, полезен модел, промишлен дизайн, топология на интегрална схема и сертификат за сорт растение и порода животно. Продажбата на тези права се извършва от съдебния изпълнител по реда на публичната продажба на недвижим имот по този кодекс, като началната цена се определя по реда на чл. 468 и 485.

(2) За обезпечаване вземането на вискателя съдебният изпълнител може да наложи заповест за спиране на правото на длъжника върху съответния обект, който се вписва в Държавния регистър, воден за съответния обект.

(3) Обезпечението по ал. 2 има действие по отношение на притежателя на обекта или лицензополучателя на изключителна лицензия от датата на получаване на съобщението за налагане на заповестта, а по отношение на третите лица - от датата на вписване на заповестта в Държавния регистър, воден за съответния обект.

(4) Продажбата се вписва в Държавния регистър по искане на купувача или съдебния изпълнител, към което се прилага заверен препис от влязлото в сила постановление за възлагане. На новия притежател се издава удостоверение.

(5) Продажбата има действие по отношение на трети лица от датата на вписването му в Държавния регистър, воден за съответния обект, освен когато специалният закон предвижда действието на прехвърлянето на права да настъпва от публикацията.

(6) При изпълнение върху обекти на индустриална собственост съответно приложение намират правилата на чл. 21 от Закона за марките и географските означения, чл. 4 от Закона за патентите и регистрацията на полезните модели, чл. 24 от Закона за промишления дизайн, чл. 19 от Закона за топологията на интегралните схеми и чл. 6 от Закона за закрила на новите сортове растения и породи животни.“

§ 35. В чл. 528, се правят следните изменения и допълнения:

1. Алинея 5 се изменя така:

„(5) Ако длъжникът не изпълни доброволно, съдебният изпълнител може да му наложи глоба по чл. 527 ал. 3 за всяко неизпълнение, както и със съдействието на полицейските органи и кмета на общината, района или кметството да отнеме детето принудително и да го предаде на вискателя.“

2. Създава се ал. 6:

„(6) След влизане в сила на постановлението за налагане на глоба, същото се изпраща на Националната агенция за приходите, която възлага на съдебния изпълнител неговото събиране по реда на този кодекс.“

§ 36. В чл. 627в, ал. 1, изречение първо след думата „длъжника“ се поставя запетая и се добавя „по неговото обичайно местопребиваване“.

Преходни и заключителни разпоредби

§ 37. В тримесечен срок от влизането в сила на този закон министърът на правосъдието издава наредбата по чл. 450а, ал. 3.

§ 38. В срок от 12 месеца от обнародване на настоящия закон, Министерство на правосъдието създава онлайн платформата за електронни публични търгове и приема Наредба за организацията, правилата и дейността на онлайн платформата за електронни публични търгове.

§ 39. Публичните продажби, обявени до влизането в сила на този закон, се довършват по досегашния ред. В случаите, когато публичните продажби бъдат обявени за нестанали, новата начална цена се определя по реда на този закон.

§ 40. В Данъчно-осигурителния процесуален кодекс (обн., ДВ, бр. 105 от 2005 г.; изм., бр. 30, 33, 34, 59, 63, 73, 80, 82, 86, 95 и 105 от 2006 г., бр. 46, 52, 53, 57, 59, 108 и 109 от 2007 г., бр. 36, 69 и 98 от 2008 г., бр. 12, 32, 41 и 93 от 2009 г., бр. 15, 94, 98, 100 и 101 от 2010 г., бр. 14, 31, 77 и 99 от 2011 г., бр. 26, 38, 40, 82, 94 и 99 от 2012 г., бр. 52, 98, 106 и 109 от 2013 г., бр. 1 от 2014 г.; Решение № 2 на Конституционния съд от 2014 г. – бр. 14 от 2014 г.; изм., бр. 18, 40, 53 и 105 от 2014 г., бр. 12, 14, 60, 61 и 94 от 2015 г. и бр. 13, 42, 58, 62, 97 и 105 от 2016 г.) се прави следното допълнение:

В чл. 163 се създава ал. 4:

„(4) В случаите, когато публични вземания са възложени за събиране на съдебен изпълнител, събирането им се извършва по реда на Гражданския процесуален кодекс.“

§ 41. В Закона за частните съдебни изпълнители (обн., ДВ, бр. 43 от 2005 г.; изм. и доп., бр. 39 от 2006 г., бр. 31, 59 и 64 от 2007 г., бр. 69 от 2008 г., бр. 97 от 2010 г., бр. 82 от 2011 г. и бр. 49 от 2012 г.) се правят следните изменения и допълнения:

1. В чл. 18 ал. 5 се изменя така:

„(5) Частният съдебен изпълнител може да връчва всякакви покани, съобщения и отговори във връзка с гражданско-правни отношения, а по разпореждане на съда - съобщения и призовки по граждански дела.“

2. Член 81 се отменя;

§ 42. В Закона за задълженията и договорите (обн., ДВ, бр. 275 от 1950 г., в сила от 1.01.1951 г., попр., Изв., бр. 2 от 5.12.1950 г., изм., бр. 69 от 1951 г., бр. 92 от 1952 г., бр. 85 от 1963 г., бр. 27 от 1973 г., бр. 16 от 1977 г., бр. 28 от 1982 г., бр. 30 от 1990 г., изм. и доп., бр. 12 и 56 от 1993 г., бр. 83

и 104 от 1996 г., бр. 83 и 103 от 1999 г., изм. и доп., бр. 34 от 2000 г., доп., бр. 19 2003 г., изм., бр. 42 и 43 от 2005 г., доп., бр. 36 от 2006 г., изм., бр. 59 и 92 от 2007 г. и бр. 50 от 2008 г.) се правят следните допълнения:

Създава се нов чл. 112:

„Чл. 112. (1) С изтичането на десет годишен давностен срок, се погасяват всички необезпечени вземания срещу физически лица, независимо от прекъсването на давността, освен в случаите, когато задължението е отсрочено или разсрочено.

(2) Алинея 1 не се прилага за задълженията на физически лица, упражняващи търговска дейност като еднолични търговци.“

§ 43. Законът влиза в сила от деня на обнародването му в „Държавен вестник“, с изключение на параграф 42, който влиза в сила 6 месеца след обнародването на закона в „Държавен вестник“.

ВНОСИТЕЛИ:

М О Т И В И

към проекта на Закон за изменение и допълнение на Гражданския процесуален кодекс

Целта на измененията е да се оптимизира производството във всичките му фази чрез въвеждане на допълнителни гаранции за защита интересите на страните и отстраняване на причините за забавяне и неефективност на принудителното изпълнение.

С предложението за допълнение на чл. 426 се цели да се гарантира спазването на принципа за адекватност и съразмерност на правната принуда (чл. 133 от Закона за задълженията и договорите) и предотвратяване на негативните последици от неспазването му в изпълнителния процес. Независимо че всички кредитори имат еднакво право да се удовлетворяват от имуществото на длъжника, ако не са привилегирани, налице са множество сигнали и жалби от длъжници - дребни и средни търговци, за допуснати отклонения и нарушаване на принципа. Тези отклонения нерядко водят до блокиране на дейността на длъжника, включително до невъзможност да се заплащат договорени доставки и заплати на работници и служители. С изричното въвеждане на принципа за адекватност и съразмерност на правната принуда в чл. 426 се цели да се предотвратят посочените негативни последици и да се гарантира законосъобразното протичане на процеса.

Действащата уредба на подсъдността в изпълнителното производство не позволява на длъжниците да упражняват безпроблемно правото си на защита в изпълнителния процес и създава предпоставки всички изпълнителни дела в страната да се концентрират в един район. Това води до неефективност в системата на съдебното изпълнение и нарушава интересите не само на длъжниците, но и на кредиторите и третите лица, засегнати от изпълнението. Предложените изменения в чл. 427 имат за цел да отстранят проблемите, възникващи във връзка с определяне на подсъдността в изпълнителното производство, както и да създадат сигурност и предвидимост не само за длъжниците при образуване на изпълнителните дела, но и за всички заинтересовани страни. Предложенията кореспондират с уредбата на подсъдността в исковото и заповедното производство, като насочват изпълнителните дела, освен в районите, където ще се осребрява имуществото, и в районите където

реално се намира длъжникът. Предлага се също и допълнителна защита в случай на неплатени възнаграждения и обезщетения за работа.

Изменението в чл. 431, ал. 3 се налага, тъй като достъпът на съдебните изпълнители до Национална база данни „Население“ не следва да се отнася само до информацията за длъжника, а и за други лица, които участват и чиито права трябва да се зачетат в процеса. Частните съдебни изпълнители и държавните съдебни изпълнители с електронен подпис проверяват адресите и на тези лица чрез отдалечен достъп, но предвид уредбата в ГПК, която визира само длъжника, възниква проблемът доколко са законосъобразни тези справки. Съдебните изпълнители са длъжни да уведомяват за своите действия съсобственици, съпруги недлъжници, ипотечарни кредитори, наддавачи и други лица, когато се засягат техните права и интереси, но ги заплашват санкции от Министерството на регионалното развитие и благоустройството.

С предложението за създаване на чл. 433а се цели внасяне на яснота и преодоляване на конкретни празноти, установени в действащата уредба. Предложена е възможност за приключване на изпълнението, като изрично е предвидено след влизането в сила на разпореждането за приключване съдебният изпълнител служебно да вдига наложените запори и възбрани.

Изменението на чл. 454, ал. 1 цели разширяване на възможностите за доброволно издължаване от страна на длъжниците, съответно и запазване на тяхното имущество, като се намали размерът на първоначалната доброволна вноска от 30 на 20 процента от задължението.

С цел яснота и избягване на противоречива практика в законопроекта се регламентира изрично с какви актове трябва да се произнасят съдебните изпълнители по образуването, движението и приключването на изпълнителното производство, както и се разширява обхватът на действията на съдебния изпълнител, които могат да се обжалват. При действащата уредба този обхват е изключително стеснен, особено по отношение на длъжниците. Предложенията дават възможност за обжалване на повече действия и актове на съдебния изпълнител, като например: отказа на съдебния изпълнител да спре, прекрати или приключи принудителното изпълнение, отказа да извърши нова оценка по реда на предлаганата промяна на чл. 468, ал. 4.

С предлаганите изменения на чл. 468 се цели максимална защита на интересите на страните при определяне на началните цени на продажбите на вещи в изпълнителното производство. За имущество на по-ниска

стойност назначаването на вещо лице зависи от волята на страните или от нуждата от специални знания. За вещи на стойност над 5000 лв., МПС, кораби и въздухоплавателни средства се въвежда правилото за задължително назначаване на вещо лице. Предвижда се всяка от страните да може да оспори цената на вещта към момента на определянето ѝ и да поиска нова оценка с назначаване на вещо лице. Въвежда се и задължение за съдебния изпълнител да уважи оспорването и искането за нова оценка, както и правото на страната да обжалва отказа му, ако въпреки това той не се е съобразил с искането. По този начин в значителна степен ще се преодолеят съмненията, че оценката, дадена от съдебния изпълнител, е прекомерно завишена или неоснователно занижена поради липса на достатъчни познания и компетентност в тази област. Справедливо определената оценка, съответстваща на реалните пазарни цени, е в интерес както на взискателя, така и на длъжника и осигурява по-голяма сигурност на публичната продажба.

С цел постигане на справедлива и максимално висока цена при продажбите на вещи началната цена се предлага да се увеличи от 75 на 85 процента от стойността на вещта (чл. 468).

Мярка за постигане на максимално висока цена при публичната продажба, предотвратяване на неоснователно ѝ спиране, както и реализиране на продаanta е и предложението за нов чл. 491а, и промяната в чл. 492, ал. 2 и 3. С изменението на ал. 3 се удължава срокът, в който купувачът е длъжен да внесе предложената от него цена. Увеличаването на срока за внасяне на цената ще улесни в значителна степен възможността заинтересованото лице, което желае да придобие вещта, да може да изплати цената чрез отпуснат кредит от банкова институция. Сегашният седмичен срок е крайно недостатъчен, дори и при предварителни уговорки и споразумения между третото лице и банката-кредитор за отпускане и усвояване на кредита, особено когато се кандидатства за кредити в големи размери. Това би позволило на повече лица да намерят финансиране за участието си в търговете, което ще доведе до покачване на продажните цени, а това е в интерес както на длъжниците, така и на взискателите.

В практиката по провеждане на публичната продажба се забелязват все повече случаи, при които наддавачи подават няколко писмени предложения, едно от които с много висока цена, по което впоследствие не внасят цената, като по този начин осуетяват провеждането на устно наддаване и придобиват имотите на ниски цени. С предлаганите промени в

чл. 489 се премахва възможността за подаване на множество наддавателни предложения, както и за манипулиране на търговете чрез писмена оферта на нереално висока цена. Измененията ще осигурят справедливо и реално наддаване при публичната продажба и постигане на максимално високи цени на имотите.

Промяната на чл. 496 от 2012 г. създаде в практиката редица проблеми. При сега действащата разпоредба се накърняват правата на купувачите и на вискателите, особено в случаите, когато след внасянето на цената на продавания имот се открие производство по несъстоятелност спрямо длъжника. Предлаганото изменение на чл. 496 възстановява редакцията на текста преди изменението от 2012 г.

Предложеното изменение на чл. 474, ал. 1 съдържа основното правило, уреждащо продажбата на движими вещи, и се прилага за всички случаи, освен когато с изрична норма е предвидено изключение. Подобна е уредбата и в Данъчно-осигурителния процесуален кодекс.

Друга група изменения засягат уредбата на несеквестрируемостта на доходите, като се конкретизира процедурата по изпълнение върху вземания на длъжника, включително задълженията на третото лице в производството. Разпоредбата на чл. 446 от ГПК въвежда правилото за несеквестрируем доход на физическите лица, срещу който е забранено принудителното изпълнение и който доход не може да послужи за удовлетворяване на вземанията на кредитора. Това решение цели осигуряване на длъжника и на членовете на неговото домакинство минимален стандарт на живот и средства за посрещане на текущи неотложни нужди. Посоченият в действащата т. 1 на ал. 1 от чл. 446 минимален праг 300 лв. прави разпоредбата неприложима и ненужна, поради което е предвидено тя да бъде отменена. Доколкото критерият за определяне на несеквестрируем доход е минималната работна заплата, която подлежи на индексация, е предложено и изменение в т. 2 на ал. 1 от чл. 446.

Най-разпространеният и един от най-ефективните способи за принудително изпълнение в хода на изпълнителния процес е налагането на заповед върху банкови сметки. Често пъти в практиката се случва след изпращане на заповедно съобщение до дадена банка, тя да изпълни наложения заповед и да преведе по сметка на съдебния изпълнител несеквестрируеми доходи. По този начин значително се накърняват правата и законните интереси на задълженото лице и се нарушава принципът за

несеквеструемост. Сумите са преведени по сметка на съдебния изпълнител още преди до него да е достигнало съобщението по чл. 508, ал. 1 от ГПК, в което не винаги се отбелязва, че запорираните средства представляват несеквеструеми вземания. Във връзка с това и с цел гарантиране на принципа за несеквеструемост са предложените изменения в чл. 508 и 512, както и създаването на нов чл. 446а, в който ясно са определени задълженията на третото лице.

С приемането на новия чл. 450а през 2012 г. се въведе възможността да се налагат електронни запори върху вземания по сметки в банка. Извършени бяха и съответните изменения в тарифите на съдебното изпълнение, според които налагането на запор по електронен път е 15 лв. независимо от броя на банките, в които е наложен. В случаите на множество запори, които са често срещани в практиката, промените реално ще намалят таксите по изпълнението.

Член 450а от ГПК е в сила от 1 януари 2013 г., но не се прилага поради липсата на утвърдени Единен стандарт и изисквания към Единната среда за обмен на електронни запори. Към утвърждаване на Единен стандарт и изисквания към Единната среда за обмен на електронни запори не може да се пристъпи, тъй като в сега действащата редакция на чл. 450а се съдържат множество неясноти, които не позволяват реалното изпълнение и приложение на нормата. Предлаганите промени ще дадат възможност за нова изчерпателна уредба, гарантираща законосъобразното протичане на процесите по налагане на електронни запори върху вземане на длъжника по сметка в банка за всички заинтересовани страни.

При действащата редакция на чл. 430 законовият текст обхваща една единствена и твърде рядко срещана в практиката хипотеза в рамките на изпълнителното производство – „при пристъпването към изпълнение длъжникът няма регистриран постоянен или настоящ адрес“, което наложи допълването ѝ по тълкувателен път от Върховния касационен съд, който с Тълкувателно решение № 2 / 2013 п. застъпи становището, че в другия, доста по-често срещан случай, когато при завеждане на делото длъжникът има регистриран адрес, но не може да бъде намерен там и не се намери лице, което е съгласно да получи съобщението (чл. 47, ал. 6 ГПК), поради липсата на законова делегация на съдебния изпълнител да назначава особен представител, същият следва да бъде назначаван от районния съд в охранително производство, като съдебният изпълнител по искане на вискателя следва да отправи искането на същия този вискател към районния съд.

С това разрешението, дадено от ВКС, изключително много се оскъпява и забавя изпълнителното производство и се натоварват районните съдилища, което се отразява не само на взыскателите, но и на длъжниците. В тежест на последните ще бъдат и заплатените от взыскателя държавни такси за образуване на охранителното производство по назначаване на особен представител пред районния съд, а докато протича това производство върху задължението им ще се трупат лихви в следствие на забавения изпълнителен процес. Предвид горното се предлага посоченият от съответната адвокатска колегия особен представител да се назначава от съдебния изпълнител.

Сегашната редакция на чл. 453, т.1 ГПК регламентира противопоставимостта на прехвърлянето и учредяването на вещни права спрямо вписана в полза на кредитор възбрана. Възникват обърквания при приложението ѝ, когато е налице противопоставимост между права различни от вещните (например особен залог на търговско предприятие, договор за наем или аренда), спрямо кредитор с вписана възбрана. Тъй като изброените сделки не предоставят вещни права, то те не могат да се подведат под посочената разпоредба и така се създават усложнения.

С оглед на принципа за изчерпателно изброяване на вещните права в закона (право на собственост, право на строеж, право на надстройкаване и пристрояване, право на ползване, право на преминаване и сервитути), съществува нужда от промяна на т. 1 в посока на нейното допълване, тъй като освен вещни права върху недвижимите имоти, могат да бъдат учредявани и обезпечения (особени залози при търговско предприятие), както и сделки, свързани с отдаване ползването на имота на трети лица (договори за наем и аренда), които също подлежат на вписване и които са от такова естество, че създават стълкновение между титулярите на тези права спрямо правата на кредитора, вписал възбрана. Това се налага и с оглед на това, че режимът на вещните права не е еднотипен с този на обезпечителните сделки и сделките на управление, каквито са договорите за наем и аренда, а нормативната им уредба се съдържа в различни законови актове (ЗС, ЗЗД и ЗАВЗ).

С разширяването на обхвата на т.1 от чл. 453 ГПК, биха се обхванали всички права, които обременяват даден недвижим имот по такъв начин, че влизат в стълкновение с правата на кредитор вписал възбрана, създавайки трудности при провеждането на принудително изпълнение върху имота, включително и упражняване на правата, които трети лица – купувачи бих придобили при публичната му продажба. По този начин биха се отстранили трудностите при решаването на въпросите за конкуренцията на изброените права спрямо вписаната в полза на кредитор възбрана, ако бъдат учредени след вписването ѝ.

Предложението за създаване на нова ал. 3 в чл. 498 провежда логиката на изменението в чл.453 и цели осуетяване на възможностите за

злоупотреба е вписване след ипотека на тежести върху имота като договори за наем и аренда. То защитава ипотекарните кредитори и купувачите на публична продан.

Съгласно чл. 175, ал. 1 ЗЗД с извършване на публична продан на имота всички ипотеки върху него, както и всички вещни права, учредени след първата ипотека се погасяват. Предвид, че в закона не се казва нищо за облигационните права съществува тълкуване в съдебната практика, че същите са противопоставими на купувачите от публичната продан. Това разбиране обаче компрометира изцяло принудителното изпълнение, тъй като купувачите придобиват само правото на собственост без да могат да влязат във владение на имотите до изтичане на срока на договорите за наем и аренда. Ясно е че подобно тълкуване ще доведе до липса на наддавачи, търговете няма да се реализират или ще приключват на изключително ниски цени в ущърб на вискателите и длъжниците.

За присъедини по право вискатели следва да се считат не всички, в чиято полза е наложен запор или възбрана, а само тези, които не разполагат с изпълнителен лист и не биха могли да защитят правата си. Обратното разбиране води до там всички вискатели да са присъединени по право към всяко едно производство, съответно СИ са длъжни да ги издирят и уведомяват за всички предприети действия по отношение на запорираният или възбранено имущество. На практика всяко индивидуално изпълнително производство се превръща в квази несъстоятелност с всички негативи за бързината, ефективността и неговата цена от това. Изпълнителният процес се оскъпява драстично във вреда на кредиторите и на длъжниците, което би могло да се избегне, ако се приеме, че присъединени по право вискатели са само тези, в чиято полза са наложени обезпечения, допуснати от съда, но не разполагат с изпълнителен лист за да реализират правата си. Вискателите с изпълнителен лист могат да насочват изпълнението към който обект от имуществото на длъжника преценят и по този начин да защитят правата и интересите си.

При сегашната уредба на публичната продан в ГПК, определянето на началната цена за публична продан на недвижим имот, съгласно препращащата норма на чл. 485 ГПК става по реда на чл. 468 ГПК. По искане на страните с помощта на назначено от съдебния изпълнител вещо лице се определя стойността на имота. Когато за определяне на стойността на имота са необходими специални знания, съдебният изпълнител и служебно е задължен да назначи вещо лице. Началната цена, от която следва да започне проданта, е 75 на сто от определената стойност на вещта – чл. 468, ал. 1 ГПК. Ако първата продан не се осъществи по някоя от причините, посочени в чл. 494, ал. 1 ГПК, вискателят може да поиска в едноседмичен срок от съобщението за това извършването на втора продан. Втората продан се извършва най-рано един месец след приключването на

първата продан, по правилата при начална цена 80 на сто от началната цена на първата продан, т.е. при начална цена 60 на сто от определената стойност на имота, съгласно действащата редакция на чл. 494, ал. 2 изр. 2 ГПК. Ако и при втората продан имотът не бъде продаден, за вискателя възниква правото да поиска определяне на нова начална цена – чл. 494, ал. 2, изр. 3 ГПК. Това искане на практика представлява искане за извършване на нова – трета поред продан, за която законодателят не определя за начална цена по-нисък процент от началната цена на първата или втората продан, нито по-нисък процент от стойността на вещта, както прави това за първите две продани, а изисква определяне на нова начална цена. Нови правила, или критерии за определянето ѝ от съдебния изпълнител не са уредени, поради което с точка 9 от Тълкувателно решение № 2 / 2013 г. Върховният касационен съд прие, че новата начална цена на тази трета поред продан ще се определи отново по правилото на чл. 468 ГПК, т.е. с нова оценка от назначено вещо лице. Това допълнително ще натовари длъжниците по изпълнителни дела с допълнителни разноски за вещи лица, както и за уведомявания на страните в производството за новата оценка. Същата, съгласно внесен в НС от Министерски съвет законопроект за изменение и допълнение на ГПК, ще подлежи на оспорване, а отказът на съдебния изпълнител да назначи друго или повече вещи лица, ще подлежи на обжалване и съдебен контрол. Забавянето на производството ще доведе до натрупване на лихви в тежест на длъжниците. Затова се предлага тръгване от една значително по-висока начална цена (85 % вместо 75 %) и доста по-плавното и умерено нейно намаляване (с по 10 % от предходната вместо с 20 %) на всяка следваща публична продан, което ще гарантира постъпването на наддавателни предложения така, че да се постигне осребряване на имуществото на една реална пазарна цена, без натоварване на длъжника с допълнителни разноски и натрупани във времето лихви. Също така по отношение режима на публичните продажби се цели и уеднаквяване с аналогичните режимите по ДОПК, съобразно промените предлагани от МФ и МС в същия смисъл.

Провеждането на електронни публични търгове е предизвикателство за законодателството и за електронното правосъдие. Ползите от електронно провеждани търгове е безспорна поради липсата на каквито и да било възможности за злоупотреби, както и възможността за осъществяване на незабавен и постоянен контрол за тази чувствителна за обществото тема. Провеждането на електронни търгове при съдебните изпълнители и лицата които продават конфискувани и секвестрирано имущество в момента е рядкост и е направено само в няколко държави Латвия, Естония, Литва, Унгария, Южна Корея, някои щати в САЩ, Казахстан.

След началото за електронните търгове се наблюдава рязко намаляване на жалбите срещу провеждането на търговете поради пълната

прозрачност на процедурите. На практика в повечето системи органа провеждащ търга само подава информацията в платформата за търгове, а самото наддаване се извършва компютъризирано и без възможност за човешка манипулация. Това прави търговете изключително надеждни и прозрачни.

За целта се правят някои изменения на условията за повишаване конкуренцията и улесняване на процедурата.

На първо място се премахват писмените оферти, тъй като няма как те да са тайни в електронен вид.

На второ място регистрацията за търга не означава подаване на оферта, а само заявление за участие и внесен депозит. След началото на търга се провежда явен търг, без обаче участниците да се познават или виждат един друг. По този начин никой от участниците не знае колко лица участват на търга. Също така ще се елиминира подаването на множество оферти, една от които много висока и впоследствие отказ от тях с цел придобиване на имота на ниска цена. Предлаганата процедура за електронен публичен търг е взимствана от въведената такава в Латвия. След 30 дневния срок за регистриране на наддавачите, самият електронен търг продължава 7 дни и се удължава автоматично с 10 минути, ако през последните 10 минути се подаде ново предложение. Така направената процедура защитава участниците и страните в изпълнителното производство в максимална степен от евентуални злоупотреби. Самата продължителност на търга и анонимността на участниците гарантира постигане на най-висока цена. Предлага се чрез електронен публичен търг да се продават не само недвижими имоти, но и всякакви вещи. Дава се възможност на длъжника или вискателя да избере дали иска електронен търг и в този случай той става задължителен.

Предвижда се размерът на стъпката да е по-нисък с увеличаването на цената. При провеждането на електронни търгове е резонно да има намаляване на стъпката при повишаване на цената, което ще доведе до по-високи цени при скъпите вещи.

Също така за облекчаване на добросъвестните длъжници се предвижда те да могат да поискат електронен публичен търг още преди съдебната фаза и последващия изпълнителен процес. По този начин те ще постигнат бързо възможно най-висока цена на своите имоти, като спестят натрупването на значителни разходи за държавни такси, адвокатски хонорари, разноските по изпълнението, съответно и законови лихви. Предвид че продажбата се извършва по реда на ГПК, тя ще има последиците на публичната продажба, което не може да се постигне при продажбата на имота на свободния пазар. Този вид добра практика е въведена в много държави от ЕС /Франция, Холандия, Белгия, Полша, Словакия, Латвия/ и се ползва с голямо одобрение.

Улесняването на кредитирането за покупката на имоти от електронни публични търгове ще доведе до повишаване броя на наддавачите, съответно ще се повишат и крайните цени на търговете, което е в интерес както на кредиторите, така и на длъжниците.

Предлаганите промени са в съответствие с правото на Европейския съюз, а именно максимална публичност и въвеждане на електронни услуги. Предлаганата промяна е в изпълнение на Препоръка Rec (2003) 17 на Комитета на министрите към страните-членки за привеждане в изпълнение на Съвета на Европа и Инструкциите на Европейската комисия за ефикасност на правосъдието в Европа /ЕКЕПЕ/ за по-добро приложение на препоръката на Съвета на Европа за съдебното изпълнение.

В ГПК съществува празнота относно принудителното изпълнение върху марка, патент, промишлен дизайн и други обекти на индустриална собственост. Чл. 22а от Закона за марките и географските означения допуска правото върху марка да бъде обект на обезпечение по предявен или бъдещ иск, но същевременно в процесуалното законодателство липсва изрична уредба, по която да се реализира това обезпечение. Пропусъкът е съществен, доколкото обектите на индустриална собственост имат ключово значение в модерната икономика и създават добавена стойност, която често е несъизмерима със стойността на материалния обект, в който е инкорпорирана. Това важи особено за реномирани марки с изграден имидж, които се ползват с престиж на нашия и международния пазар. В тази връзка се предлага въвеждане на изпълнителен способ за права върху обекти на индустриална собственост.

Законодателната уредба на изпълнението на съдебни решения относно родителските права и режима на личните контакти между родители и деца претърпя сериозни изменения с приемането на новия ГПК през 2007 г. Отмененият ГПК в своя чл. 423а, въведен през 2003г. предвиждаше ред, аналогичен на този на принудителното изпълнение на незаместимо действие - чрез налагане на последователни глоби на длъжника, същият да бъде принуден да предаде детето, без преминаване към принудително отнемане на детето в случай на липса на доброволно предаване.

Действащият ГПК създаде „хибриден“ изпълнителен способ, съчетаващ две правни уредби:

- Изпълнение на лично незаместимо действие чрез налагане на глоба, като в случая глобата може да се наложи единствено за неизпълнение на задължението родителят-длъжник да се яви след получаване на поканата за доброволно предаване на детето, но не и за неизпълнение на самото задължение да предаде детето;

- Изпълнение чрез „принудително отнемане на детето“, което породя следните практически проблеми:

„Принудително изпълнение“ по смисъла на съвременното гражданско процесуално право в България и в европейските страни означава две неща:

- Да се стимулира длъжникът да изпълни доброволно чрез мерки на процесуална принуда, насочени преди всичко към неговата имуществена сфера, напр. ограничаване на възможността му да се разпореди с отделни свои имуществени права, чрез налагане на заповест или възбрана върху тях, чрез налагане на глоби за неизпълнение на задължение за незаместимо действие или за бездействие и т.н. В исторически план, а и съвсем наскоро у нас бяхме свидетели как поетапно отпаднаха всички мерки на принуда, насочени към личната сфера на длъжника – като се започне от някогашния „затвор за дългове“ до напр. отпадналата преди години нормативна забрана да се напуска страната при наличие на задължения над определен размер (изм. на чл. 75 от Закона за българските лични документи).

- При непостигане на доброволно изпълнение, да се замести липсващата за това воля на длъжника чрез нейния „сурогат“, както нарича проф. Живко Сталев принудителното изпълнение: съдебният изпълнител да осребри имуществени права на длъжника до размер, с който да изплати задълженията му, респективно да отнеме от владението му движимата вещ или недвижимия имот, които длъжникът трябва да предаде на своя кредитор.

При принудително изпълнение на задължение за предаване на дете, предвидените в чл. 528 от действащия ГПК мерки на процесуална принуда – глоба и евентуално принудително довеждане са насочени към посоченото по-горе стимулиране на длъжника да изпълни доброволно.

Става въпрос за принудителна интервенция в личната сфера на родители и деца, като последната се отличава с изключителна деликатност и възможност да предизвика непредвидими по мащабите си психически травми при засегнатите страни. Тъй като намирането на подходящо решение относно заместващото изпълнение предполага сложни законодателни промени, поради невъзможността това да стане само с изменение на ГПК, предлагаме на този етап единствено по-ефективна уредба на мерките на процесуална принуда чрез изменения на чл. 528.

Практиката сочи, че при действащите текстове на ГПК предаването на деца, както и личните отношения с деца изключително трудно се реализират, от което страдат децата, както и техните родители, съответно роднини. С предложеното изменение се цели да се налагат глоби за всяко неизпълнение, а не само във връзка с поканата за доброволно изпълнение. А влезлите в сила глоби да се събират от съдебния изпълнител в рамките на същото изпълнително дело, което ще доведе до висока събираемост, съответно чувството за безнаказаност у длъжниците ще изчезне. По този начин ще се осигури и силна превенция спрямо този тип задължения в интерес на децата, на техните родители и на правовия ред в страната.

Все повече държавни органи и десетки общини възлагат своите публични вземания за събиране от страна на съдебните изпълнители. Вземанията в полза на съдебната власт също вече са предмет на събиране от страна на съдебните изпълнители. Резултатите от това са повишена събираемост и силна превенция спрямо този тип задължения. Съдебните изпълнители работят по ГПК, но в случая събирането е по реда на ДОПК, което създава затруднения, пречки и объркване, включително и по отношение на контрола за законосъобразност върху действията на изпълнителния орган, който от съдебен се превръща в административен. Предвид горното се предлага допълнение в чл. 163 ДОПК, с което в случаите, когато публични вземания са възложени за събиране на съдебен изпълнител, събирането им се извършва по реда на ГПК. Подобно разрешение вече е въведено в законодателството ни през 2011 г. (чл. 4, ал. 2 от ЗМДГ), което позволява всички публични общински вземания да се събират и по реда на ГПК. Практиката показва, че тази промяна е довела до значителни положителни резултати не само за публичните вискатели (общините), но и за длъжниците, които могат да пълноценно да упражняват правото си на защита от незаконосъобразно принудително изпълнение пред българския съд. Аналогична е промяната и в чл. 27, ал. 7 от Закона за комисията за финансов надзор от 2012 г., според която просрочените такси в полза на Комисията се събират от публични изпълнители по реда на ДОПК или от съдебни изпълнители по реда на ГПК.

Именно за това през 2007 г., с промяна в чл. 18, ал. 5 в ЗЧСИ, законодателят у нас предвиди възможността ЧСИ могат да връчват съдебни призовки и книжа по разпореждане на съответния съд и тази опция се използва често от страните по граждански дела. На ЧСИ е разрешено по-голямото – да връчват официални документи, каквито са призовките на съда, и би следвало да се прима, че могат да извършват и по-малкото – да връчват и частни документи. Въпреки това и предвид липсата на изрична правна норма съществуват различни тълкувания доколкото връчването на частни документи от страна на ЧСИ е надлежно. В същото време все повече граждани, търговци и банки заявяват, че изпитват проблеми във връзка с надлежното уведомяване на различни лица, с които са в гражданско-правни отношения и заявяват, че биха искали ЧСИ да извърши връчването на съобщенията. За да се отстранят споровете, с оглед правната сигурност и в интерес на гражданския оборот се предлага изменението в ал. 5 на чл. 18 ЗЧСИ.

С преходни и заключителни разпоредби се правят промени в Закона за задълженията и договорите. В нашето законодателство има добре уредена процедура за обявяване на неплатежоспособност на търговци, но когато стане въпрос за физически лица, които не упражняват търговска дейност ситуацията е съвсем различна. Липсва каквато и да е възможност едно

физическо лице, когато не може да погаси своите изискуеми задължения да започне процедура по фалит. В повечето европейски държави има въведен регламент за потребителски фалити, но в Република България към настоящия момент няма нормативна база и нужните условия за въвеждане на процедури на потребителска несъстоятелност.

Алтернативно решение за избягване на съществуването на фигурата „вечния длъжник“ е въвеждане на десет годишна абсолютна погасителна давност по отношение за физическите лица. В момента в Закона за задълженията и договорите (ЗЗД) е въведена обща пет годишна давност и се погасяват всички вземания, за които законът не предвижда друг срок и три годишна давност за вземанията за възнаграждения за труд, за обезщетения и неустойки от неизпълнен договор, за наем, за лихви и за други периодични плащания.

Уредената с чл. 110 и чл. 111 от ЗЗД давност се прекъсва с предявяване на иск или възражение или с предприемане на действия за принудително изпълнение от страна на кредитора. Съгласно чл. 117 от ЗЗД от прекъсването на давността почва да тече нова давност и това може да продължи неограничен период от време и кредиторите безкрайно могат да преследват длъжниците – физически лица. С въвеждане на десет годишна абсолютна погасителна давност няма да се промени действащия в момента режим за обща давност и длъжниците ще могат по досегашния регламент да се възползват от три и пет годишна давност. И към настоящия момент съществува разпоредбата на чл. 171, ал. 2 от Данъчно осигурителния процесуален кодекс, с която през 2005 година е въведен десет годишен давностен срок за погасяване на всички публични вземания независимо дали се дължат от физически лица или търговци. С уеднаквяване на режима за десет годишен давностен срок за погасяване на публичните и частни задължения на физически лица, ще се даде шанс на гражданите да започнат от нулата, на чисто да градят своята семейна икономика. Достатъчно са защитени и интересите на кредиторите, защото десет години е един дълъг срок, в който кредиторите реално могат да съберат вземанията си, като в по-голямата си част от случаите те могат да се снабдят на извънсъдебно изпълнително основание с изпълнителен лист и да се възползват от ускорени съдебни процедури.

ВНОСИТЕЛИ:

ПРЕДВАРИТЕЛНА ОЦЕНКА НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО на закона за изменение и допълнение на Гражданския процесуален кодекс

I. Основания за законодателната инициатива

Законопроектът има за цел да прецизира правната уредба в гражданското производство, като предлага промени предимно в изпълнителното производство. Осъществяването на принудителното изпълнение се характеризира със сериозна намеса в правната сфера на гражданите и на юридическите лица, като съществено засяга техните законни права и интереси. Поради това с проекта на закон се търси баланс в обществените отношения, като едновременно се обезпечи възможността за адекватна защита на правата на длъжниците, но се осигури и правото на кредитора на ефективно и бързо изпълнение.

Законодателната инициатива е продиктувана от необходимостта от промени в правната уредба, които да гарантират справедливо и бързо изпълнително производство.

II. Заинтересовани страни

Със законопроекта се засягат правата и интересите на държавни органи, организации, юридическите лица и гражданите, като направените промени ще оптимизират изпълнителното производство във всички негови фази и по отношение на всички правни субекти, чрез по-ефективно, бързо и справедливо принудително изпълнение.

III. Анализ на разходите и ползите

С приемането на предложенията ще се постигне бързо и справедливо изпълнително производство и с това ще намали натоварването на гражданите с таски и разноси в изпълнителното и съдебното производство.

Законопроектът не предвижда публични разходи, необходими за реализиране на законодателната инициатива.

IV. Административна тежест и структурни промени.

Законопроектът не предвижда промени в административните структури.

С отмяната на чл. 81 от Закона за частните съдебни изпълнители се предвижда облекчаване на бюджета на окръжните съдилища.

V. Въздействие върху нормативнат уредба

Със законопроекта се предвижда изменение в Закона за частните съдебни изпълнители, както и издаването на наредба по чл. 450а, ал. 3 от Гражданския процесуален кодекс относно условията и реда за налагане на

Електронен заповест върху вземане по сметка в банка. Предвиждат се и промени в Закона за задълженията и договорите и Данъчно-осигурителния процесуален кодекс.

ВНОСИТЕЛИ: